

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453d.k sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félével a pontosan és jutányosan közöltetik.

Az elkésteknek teljes számu példányokkal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kir. helytartói levél; kinevezések és előléptetések; névmagyarítás; halálozások; politikai tájékozottság Z.; a Nemzeti Ujság közjogi és történelmi tudománya Rosty Zsigmondtól. Törvényhatóságok: Pest, Komárom és Ung megyék közgyűlései; szabadkai polgári ülés; s pataki tisztújítás; igazolás N. kikindáról; erdélyi országgyűlés. Társulati élet: a budai jótékony nőegylet és az ottani takarékpénztár. Buda-pesti napló.)
Külföld. (Amerika, Portugália, Anglia, Franciaország, Oroszország, Egyiptom.)
Értesítő; dunavizálás.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

KIR. HELYTARTÓI LEVÉL. Nagyméltóságú kir. személynök ur! Miután Istenben boldogult elfelejtethetlen és Atyámnak, az ország Nádorának elhunytával felséges Urunk által királyi helytartóvá legkegyelmesebben kineveztettem volna: Ludányi Bay György kir. tanácsost 's volt alnádort alhelytartómnak, Széll Imre eddigi nádorispáni ítélőmestert helytartói ítélőmesteremnek, jogomnál 's tanusított érdemeiknél fogva kineveztem, miről midőn Nagyméltóságodat ezennel értesítném, állandó különös hajlandósággal maradjon Nmlgdónak Budán boldogaszszonyhó 20kán 1847, legszívesb jóakarója ISTVAN m. k. kir. helytartó.

Ócs. 's ap. kir. Főlsége Komendó Márton diákovári káptalanbeli kanonokot szept. Sapienitáról nevezett titeli prépost címével díszesíteni; továbbá Rajner Pál magyar kir. udv. kancelláriai fogalomgyakorlót tisztb. udv. fogalmazóvá kinevezni; Knézsik Lajos ügyvéd vezetéknévének pedig „Rétlyre” változtatását megengedni legkegy. méltóztattott.

A' nm. magy. kir. udv. Kamra a' Predaján megüriült kir. bányakamrai erdősz-állomásra Ringler Károly pályavégzett k. erdőszgyakorlót alkalmazá.
Rétay József szigeti sópénztári tiszt, és Czaries Máté szentléleki harminczados meghalálozott.

Politikai tájékozottság.

Az állat ösztönszerűleg tölti be rendeltetését; az embernek, mivel észszel felruházott szabad erkölcsi lény, öntudatosan, azaz belátása szerint önmagát elhatározólag, kell azt létesíteni, és pedig kettős irányban, mint embernek és mint polgárnak. Tettleg csak azt valósíthatni, a' mit az ember ismér, minden cselekvést tehát elmebeli eligazodás előzi meg 's ez tájékozásunkban az első irányadó tényező. Az embernek, ha természete szabályaival összehangzólag akar munkás lenni, előbb észleljét, lényé törvényeit 's eszközzeit kell ismernie, ez határozza meg hatása irányát, de ismerni kell azonkívül helyzetét és körülményeit is, hogy elmebeli eligazodását az adott esetekre helyesen alkalmazhassa, sőt szükség azonkívül még szilárd erkölcsi jellem, önmuralkodás és szenvedelmének fékezése, mely nemcsak az elmebeli tájékozás igazságát biztosítja, hanem a' cselekvés észszerűségét is; mert a' szenvedelemtől elragadott gondolat- folyam 's akarat vajmi könnyen kiugrik az észlogikai 's erkölcsi kerekvágásából.

Ez általánosan emberről van mondva, ki öntudatra ébredvén, önmaga vezetője akar lenni e' földi pályán. De az ember társaságban polgár 's a' polgárok összége nemzet. Nemzetnek is tehát, ha öntudatra ébred 's haladását önmaga akarja eszközölni, tájékozva kell lennie mindenké elöl elmebelileg, ismernie kell a' társaság észleljét 's eszközzeit; tájékozva továbbá tapasztalatilag; azaz ismernie kell helyzetét, viszonyait és körülményeit, mert a' nyert elveket épen ezekre kell alkalmazni; sőt ha a' nemzet valósággal haladni akar, még azonkívül gyakorlati észszel, tapintattal 's ügyességgel is kell bírnia, hogy ezen alkalmazásban az adott körülmények közt mindenkor a' lehetőséget 's így a' sikert el ne téveszesse, másképp a' legragyogóbb elvekkel 's a' legtisztább akaratlalesíthetlen vállalatokban pazarlandja el idejét, erőt és pénzt.

Patvarba! felkiált itt egy liberalis fiatal óriás, ki működhetnék így teljes feljogosítással a' politikai és socialis téren? Engedelmet uraim! ha többet kívánok, mint a' szókas; de én így látom a' dolgot. A' magyar nemes ugyan, tudom, született katona, politicus és gazda — a' felsőbb világot úgy látszik, mint az apostolok, felülről nyeri valóságos ihlet által, csakhogy ezen ihletés következtése tapasztalás szerint nem olly sikeres, mint az apostoloké 's azért szabadjon a' kenet erejét egy kissé kétségbe hoznom. Mit is kívánok politikai és socialis téren olly hatalmasan működő honfiaktól? Először a' politikai tudományok ismertetét.

Csak, hisz ez egy olly egyetemi lángésznek, ki már születése következtében mindent tud 's ki nagy elhatározottsággal mindenütt és mindenbe belé szól, kicsinyesség! Egy pár jó compendium figyelmes átolvasása 's megvan. De ez nektek talán kényelmetlen foglalatosság? Ah az a' tanulás! — Jobb illy bölcseséget úgy é az életből meríteni, mint holt könyvekből? Egy pár sujtásos beszédü megyei szónok kevesebb unatkozással jobban eligazít! Ám lássátok, én követeléseim mellett maradok 's annál több joggal, mert ezt magam is könnyebbnek tartom. Nehezebb, ámbár megint ti azt legkönnyebbnek véltétek, saját viszonyaink 's körülményink helyes felfogása. Hisz az embernek, mondhatjátok ugyan, csak van szeme, felnyithatja 's azonnal lát: mi 's hogyan vannak a' dolgok körülötte. Igen barátom, de ennek egy kis bökköngöje van. Mi emberek minden tárgyat csak viszonylag ismérhetünk meg, összehasonlítva más s a l. Már saját személyünk öntudatára sem juthatunk másképp, mint észrevéve a' külvilágot, magunkat nem ismérhetjük meg, hanem összehasonlítva másokkal 's így Magyarhont bel és külvizonyaiával sem lehet teljesen megismerni csak az által, hogy azt keresztül kasul szemlélhetjük, hanem még azonkívül összehasonlítás végett országunkivüli álláspont kívántatik, nemcsak pusztan utazás, hanem időzés és lakás is, hogy az idegen állásponton némileg meghonosodjunk 's így önlátomás és tapasztalás által a' két tárgy különbségét 's hasonlóságát élesen meghatározhatjuk. Ez, hiszitek, nem hiszitek, így van barátim! 's innen magyarázhatjátok meg, hogy épen azok, kik a' megyei praxisnál egyebet nem ismérnek, országos hivatalt soha sem viseltek 's becses személyöket soha sem koreszosították el a' külföld idegenszerű légkörében, rendesen hazai állapotokra nézve a' legelfogultabbak 's ösztönszerűleg türelmetlenek minden ellen, a' mi felülről vagy külföldről jó. Hányszor nem csudáltam már nem egy fiatal buzgó keblü hazafi azon mély 's nemes megvetését, mellyel az úgy nevezett „sörnénikét” az asztalra viszszadohta! „Hogy véleményünkben, mond Garve, egymástól eltérhessünk 's vitatkozhatunk, legalább egynek a' dolgot nem kell értenie, másképp az igazságban egyeznünk; ha pedig mind ketten nem értjük: akkor sine fine vitatkozhatunk reggeltől naplementig.”

Teljes politikai tájékozottságra végre, mint mondám, még practicus ész 's gyakorlati ügyesség is kívántatik, hogy a' lehetőségeket 's a' létesítés kellékeit kiszámítani képesek legyünk. Tudós, egy német példabeszéd szerint, nem esvén az égből, ezen valósulhatási ügyességet gy a k o r l a t által lehet csak megszerezni 's azzal igazán egyedül az bírhat, ki országos hivatalokban némi tapasztalást szerzett magának, kisebbet nagyobb; mert hisz Cooknak egy utazás a' canalisban elégséges volt, hogy a' hajózás minden titkaiba felavattassék. A' régiak nevelése e' tekintetben sokkal tökéletesebb volt mint a' miénk. A' görög és római flu a' gymnasiumban 's palaestrán lelki 's testi tehetőséget egyensúlyban kifejtvén, ifjúságát fegyverben töltte, idegen országokban, tíz évi katonaszkodás után polgári állapotba jutott, előregedvén — irt, illy életpálya után természetesen menten eszményi vagy realistikai egyoldalúságotól. Korunkban ellenben, a' munkafelosztás elve szerint, minden el van szigetelve egymástól 's azért a' ferde, elfogult nézetek annál számosabbak kívált nálunk, hol némelyik csupa képzelt hazalás miatt magát az országos praxisból kizárja 's nem egy ragyogó tehetség pusztán elméleti körre szorítva, gyakorlati oldalát egészen elhanyagolja, minek sajnos következtése egyoldalról: elméleti tulajcsapongás szélsőségekre, másról: a' practicus ész 's tetterő elnyomódása.

Uraim! olvassátok Parry kapitány utazását az éjszaki sark felé. Ott az éjszak legtávolabb vidékein eszkimókra akadt, kik e' világot jéggyölyónak tartják. Hiába mondá nekik, mikép virágos vidékek is léteznek, sőt még ollyanok is, hol hó soha nem fedi a' földet, szemök szájak elállt e' hirre, de ok a' világot csak jéggyölyónak gondolhatták. Parry munkája mellett forgassátok a' híres sinolog Neumann épen sajtó-elhagyta angol-chinai háboru leírását. A' „virágos közép országának” (China) lakóji, uralkodók politikája által elszigeteltetve a' világ többi népeitől, azt hiszik, hogy China e' világ közepe 's a' többi ország hozzáképest említést alig érdemlő csekélyesség 's tőle némileg függő; az ide-

gen nemzetek pedig mind barbárok. Legujabban összekocczannak az angolokkal 's a' chinaiak eleinte nem győzték a' képzelt lázadókat szemtelen vakmerőségét eléggé csudálni. Az eredmény tudva van: az angoloknak e' képzeltöket hatvan fontos álgyuval két évig kellett kapacitálniok, míg őket tisztább geographiai 's politikai nézetekre hozhatták. —

Illyen az ember és a' nemzetek! Eredetileg kiki eskimo és chinai; mert ember és nemzet szükségké tudatlan s ágból fejlődik ki tudásra. Azért kötelessége is embernek és polgárnak azon elfogultságból kivergődni, mellybe mindenkit saját helyzete, azaz születése, állapota, választott hivatala és életmódja'st. eredetileg belébüvölnek 's fogva tartanak 's nincs nevétség, mintha illyen véletlen helyzetökből öntudatlanul eredő egyoldalú nézetek, mit multkor már egyszer kitüntettem, mint egyedül üdvözítő meggyőződésök szétterjengő pávafarkkal pöffeszkednek; még nevétség, ha e' pöffeszkedők hajthatlanul, mintha nyársat nyeltek volna, nézeteikben megbikacsolják magokat 's legnevétség, ha végre a' közönység e' nyársnyelöket mint legtisztább vizü és szilárd jellemű hazafiakat iszonyuan csudálja; mert egész cselekvésökben nincs több szabadság, mint azon kö irányában, melly a' háztetőről földre hull.

És itt, tisztelt honfiak! legyen szabad hagyományos politikai képzeletmódunknak némi rajzát adnom! egy kis chinai statistikát, ha úgy tetszik 's rossz néven nem veszték; merthisz a' magyar szereti az őszinte szót, mikor jó akaratból ered 's ki öntudatosan haladni akar pályáján, annak mulhallatlanul előbb önmaga 's helyzete hiányait 's tökéletlenségeit kell ismerni.

Politikai életünk a' középkor hűbéri formáiból, melyek közt még most is nyögünk, fejlődik ki. Illy viszonyok közt politikai öröklött szótárunk teli van sophistikai fogalom-elesavartásokkal. Magyar nemzetnek nevezzük nem a' milliókat, kik pénzzel 's fegyverrel fentartják az álladalmat, hanem egypár százezer nemes; s szabadság nekünk nem a' polgári jogegyenlőség, hanem a' kiváltság és előjog. „Mit ér olly szabadság, hallottuk egyszer egy honfit mondani, melly mindnyájával közös!” Municipiumok a' kégre római világban szabad polgári helyhatóságokat neveztek 's így neveztetnek még napjainkban is a' városi hatóságok Olasz- és Franciaországokban; de mi ezen nevet egy de facto tisztán nemesi hatóságra fogjuk jülik, nem illik, az mindegy!

Szabadabb mozgásu alkotmányos életünk eddigelé kivált a' megyékben indulván meg politikai világszemléletünk is, a' mint az szónoklatban 's journalisticában főleg pedig a' régi Pesti Hirlapban mutatkozott, teljesen a' megyei állásponton álló 's ez egyoldalúságban keresi, mintegy belebüvölve a' hon üdvözülését. Ezen egyoldalúságot az újabb Pesti Hirlap, országos álláspontra állván, szét akará osztatni; de azóta megszünt az ellenzék létegenek tekintetni, mi, életünk szerint, csak a' megyei állásponton álló ellenzék oldaláról mondható, mert az oppositíóban is találatnak, ha nem csalódom, szintugy centralisták, mint municipalisták. Hagományos képzeletmódunkkal legmetszőbb ellentétben állnak az augsb. Allgemeine Zeitung némely hazai viszonyainkat érdeklő cikkei; mert írök rendszeren közbiróalmi álláspontból szemlélik ügyeinket; ellenök szövegtetik azért a' megyei és országos álláspontokon álló honfiak egész tömege.

Nem szándékom itt az annyira gyűlölt úgynevezett „sörnénike” apologiáját írni, sok cikkei igazolását magam sem szeretném magamra vállalni, szándékom egyedül politikai nézetünk egyoldalúságának kitüntetése. Alkotványos haladásunknak, politikai journalisticánkban igen is megyei álláspontból kellett kiindulni, ezt már egyszer megjegyzém 's itt ismétlem; de hogy e' szempont egyoldalú ne legyen, hiányait országos és közbiróalmi álláspontokból ki kell pótolni 's javítani. Magában véve a' megyei álláspont több előjoggal nem bír, mint akár az országos, akár a' közbiróalmi; sőt vannak ügyek, melyeket egyáltalában megyei álláspontból nem tekinthetni, mivel körébe nem tartoznak. Ezt több specialitásokkal fogom bebizonyítani.

Ezen állítások felvilágosítására képzeljük magunknak egy szónokló megyei ellenzéki tagot, népszerűt, ollyat,

mint azokat fiatal óriásaink szive lelke kívánja. Vigyázatok! Emberünk hevesen emelkedik fel, mert a' haza szent tüze melegíti keblét; tulipán stíben szól, tudván, hogy a' keleti raj halálra szereti a' cizfrát; nézeteiben szélső, minden alkudozást kizáró; mert az igazság alkut nem szenved 's keble mentes félszabályoktól; épen ez okoknál fogva teljes bizodalmatlansággal viseltetik minden ellen, mi nem megye vagy nem ellenzéki párt 's mivel e' körben 's egyedül ebben pontosul össze minden remény 's üdvösség, igen o vakodik, hogy eszméjével e' körön túl ne lépjen, másképp könnyen a' hallgatók fogalomkörén is túl menne. Jaj azon conservatívnek, ki most a' centralisatióknak vagy épen a' kormányknak pártját fogni merné. Szónokunk Magyarországot mindig csak ötven egynéhány megye alakjában szemléli, soha mint egészet nem 's a' közbiradalom oly meszsze távolban fekszik szemétől, hogy azt alig látja 's tán ránézve nem is létezik. Szónokunk minden ellenmondást a' conservatívok részéről már magában hazafiltánságnak tekint 's nekik tulajdonítja az ellenzék minden, bár magokban impracticus, terveinek bukását, ámbár ha sikert akarnak, Riese Ádám számkönyve szerint minden hatáskörrel az ellenhatást nem szabad a' számításból kihagynunk.

És ezen politika, mely a' megyét az országgal, az országot a' közbiradalommal, egy pártot a' másikkal metsző, makaacs, kiegyenlíthetlen ellentétbe helyezi, legyen azután a' józan, egyedül igazi 's üdvözítő politika?

Tagadom uraim, ezen politika még nem is méltányos, nem hogy igazságos volna; sőt ellenkezőleg illy politika mellett nem létesülhet semmi, csak a' veszekedés és bundán heverés!

Nem hallottatok ama pattogó szónok beszédében az olly gyakran előforduló szavakat: „Semmit rólunk nélkülünk.“ Hiszitek é, hogy beszédének legbensőbb szelleme, lényege, e' szavakkal öszhangzó? Ha a' „semmit rólunk nélkülünk“ egyetemi maxima, ugy állni kell annak a' conservatívok, kormány-emberek, centralisták, szóval minden magyar polgár részéről is. Kétségkívül, mert nem egyen áll a' vásár. Ha pedig a' vásár mindnyájunkra nézve áll; ugy áll az alkudozás is, és a' ki alkudozni nem akar, értem a' közös érdekek vonalán: az makaacságával tetteleg bizonyítja, hogy a' „semmit rólunk nélkülünk“ szabályt kirekesztőleg csak magára érti, az ellenfelek pedig ez szerinte igy hangoztassák: „mindent rólunk nélkülünk.“ Hej uraim, mit ér az onszabadság, mely mindnyájunkkal közös!

Illy politika ellen én ezennel a' progressisták részéről ünnepléses ovást teszek. Z.

A' nemzeti újság közjogi és történelmi tudománya.

Midőn valaki elvek fölött vitatkozik, minden esetre megezáfoltatása bajos, mert utóljára is azt mondhatja, hogy ez „az ő megyőződése“ 's hivatkozik rokonszellemit tekintélyekre, minék többnyire azon követkevénye szokott lenni, hogy mindenik fél előbbi véleményéhez makaacsabban ragaszkodik; ellenben ki positivitas terére megy át, annak valamint fegyvere erősebb, ugy hibázása esetében megezáfoltatása könnyebb, mert tények hozatván fel, a' ki ellen ezek szólnak, az le van győzve, akár isméri azt el, akár nem. Illy állapotban van a' Nemzeti újság, midőn a' nádori és királyi helytartói hivatalról egyik legközelebb számában értekezik, vagy jobban mondva a' kész repertoriumok után csak előszámlálja azon hivatalokat érdeklő törvényezikket, de e' mellett átmegegy a' történet mezejére, hol azonban ollyasokat állit, miket még iskolás gyermek is megezáfolthat. Azt mondja t. i. „az Árpádok időszakában interregnumnak nyoma sincs, a' királyi kiskoruságáról csak egy példa fordul elő, midőn Imre László nevű csecsemő fiának gyámul második Endrét nevezte ki“ mennyi hiba ezen rövid állításban!

Interregnumnak monarchiai értelemben olly időszak nevezetetik, melyben törvényes király (uralkodó), vagy az ő nevében gyámtság nem országol. A' magyar interregnum régi időkben azonban még két alkotmányos szempontból itélendő, mert itt a' nemességnek 1687d. évig megvolt azon joga, hogy a' királyi család tagjai közül királyt szabadon választott, továbbá, hogy csak az volt teljes törvényességű király, ki a' pápa-küldötte koronával volt megkoronázva; — ha tehát valamely országló királynak életében annak utódja még nem volt megválasztva 's koronázva, akkor az előbbi király halála és utódjának megkoronázatása közt lefolyt idő, régi magyar közjog szerint interregnumnak nevezendő, már pedig a' történet többnyire esetről emlékezik. — Többek közt Salamon király 1074d. évben, hogy hatalmát a' többi királyi herceg ellen megerősítesse, követje által magát Henrik császár hűbérnökének vallotta 's ha tőle segítették, neki Magyarországot hűbérnök czime alatt felajánlotta; ezért a' Sz. Fejérvárott öszszegyült országos rendektől, mint az ország függetlensége feláldozója 's törvényes hatalmán túl lépett király méltóságától megfoszta-

tott, ütközet után pedig második Geyza választott meg, holott László és Lambert kir. hercegek is lettek volna a' trónra emelhetők. Geyza halála után László választott meg. Ezen időszakok, ha bár röviddek, mégis interregnumok voltak; — ha mindazáltal valaki a' legitimitas elvéhez minden esetben ragaszkodva Geyza és sz. László királyokat bitorlóknak mondaná, akkor az első László országglása idejét is Salamon halálaig, melynek ideje sem tudatik bizonyosan, interregnumnak mondaná. Harmadik Istvánnak 1173. évben, történt halála idejében választhatók voltak Béla, Geyza és Árpád hercegek, a' többség az elsőben központosult, de ez akkor Konstantinápolyban volt 's midőn onnét megjött, a' papság legnagyobb része attól féltvén, hogy a' görög hitvallást pártolanda, megkoronázatását ellenezte, sőt esztergami érsek Bánfy Lukács a' király és pápa parancsa után sem koronázta meg, azért a' pápa engedelmével a' kalocsai érsek végezte ezen szertartást: — harmadik István halála és harmadik Béla koronázatása között csak folyt le idő: ki volt tehát akkor törvényes király? Negyedik László nehezen volt atya idejében megkoronázva, azonban amannak halála idejében András mint egyedüli árpádi herceg Olaszországban volt, ő választás alá nem jöhetett ugyan, 's volt neki mint mondani szokás: ius exclusivum ad rem, de koronázatása előtt ő törvényes király nem lévén, ki volt tehát addig törvényes király? így tehát a' régi magyar közjog szerint ezek nem voltak interregnumok? egyébiránt illy esetekről az 1687. 2. és 1790. 3d. törvényezikkek már kellőkép rendelkeztek. A' vegyes korszakban is volt több interregnumi eset. — Ez az interregnum esetére!

A' másodikra, — hol t. i. azt állítja a' Nemzeti újság, hogy az árpádi korszakban csak egyszer, Imre király halála után fordult elő királyi kiskoruság. Szinte helytelen állítás. Nem is említve Zoltán herceg kiskoruságát, második Istvánról tisztel. Spányik Glyczer is k o l a k ö n y v e b e n e z e mondatik: „Stephanus secundus Colomanni filius tres supra decem annos natus successit patri, t u o r u m e r a e e r e d i t u s. Fessler szerint második Geyza atya halála idejében 10 éves levén gyámjai voltak: az esztergami érsek. B o b e n nádor, gróf Calan, Pál és Varnold. Harmadik István, atya halála idejében legfőljebb 13 éves volt, — ezután jó harmadik László, végre negyedik László 12 éves korában vesztvén el atyját gyámjai voltak: az özvegy királynő, Moys nádor, Bela bosnyák és machoiherceg, végre Joachim tórszági bán, tanítója pedig Muthner szepesi prépost. László kiskoruságát azon körülmény is mutatja, hogy az Ottokárral való ütközetben ő részt nem vehetvén, azt egy dombról nézte, miből a' német írők azt következtették, sőt mint bizonyost állították, hogy a' magyar királyok ősi szokásnál fogva nem mennek személyesen ütközetbe. Ezt szükségtelen, de leginkább e' helyen megezáfolni, kivált miután az ellen tények kiállanak. Még egy szóra! a' Nemzeti újság szereti sokszor az írőknek nem teljes szabatoságu mondataikat megróni, 's mégis azt mondja: „Imre, László fiának gyámul második Endrét nevezte ki;“ Endre mint király volt második, királyi gyámúsága idejében csak herceg volt, ezek pedig nem szoktak számmal jegyeztetni, valamint hogy mint ilyen nehezen volt második, 's így második csak akkor lett, midőn gyám lenni megszűnt, minélfogva tehát nem második Endre, hanem Endre herceg volt gyám. Igen helyes azon arab mondás: ki üvegházban lakik, másokat kövekkel ne hajgáljon.

Rosty Zsigmond.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. Folyó hó 25kén tarták nemes Pestmegye rendei rendkívüli közgyűléseket, melyre minden rendű és osztályú hallgatók legszámosabban gyűltenek öszsze. E' közgyűlés — tudva az országos veszteségül eredt szomorú eseményt előre is érdekesnek jósoltatván — a' vidékről is beédesgette a' különben kandallójok lángtól távoznai nem igen akaró táblabírákat is. De a' megejelentek arculatán a' kedély életszínét, a' kíváncsiság sovár vágját, vagy a' felizgatottság kinyomatit hasztalan kereséd, nyugodt és néma volt minden, mint a' jó gyermek, ki korán vesztett szülőinek sirjától érkezik; a' nagy veszteség tudata miatt bánatba merült szív érzeteit a' külsőnek gyászszíne tolmácsolá. Pestmegye mélyen érzi a' csapást, mely őt 's az egész hazát érte.

Reggeli 10 órakor foglalá el a' megye közkedvességű főispánhelyettese Földváry Gábor ónsaga az elnöki széket 's rövid, de bánatos szavakkal érintve megdicsőült nádor ó fenségének, mint Pestmegye örökös és valóságos főispánjának fájdalmas elhunytát — az ülést megnyitá. Ónsaga megemlíté a' félszadot, melyet a' fenség halott, mint fő kormányzója e' megyének anyagi és szellemi közjöllét-emelkedés tekintetéből is az egész ország de különösen e' nemes megye diszére 's boldogítására élt. A' fájdalom, mely a' nagy férfinak halála által az egész or-

szágot érte, e' megyére nézve kétszeresen súlyos. Azonban a' nemzet e' fájdalomt apostoli kegy. királyunk honboldogító jó akaratából nyomban kíséri a' vizasztalás is. A' fens. olhunytak t. i. fia I s t v á n főherceg, ki a' leirat szavai szerint, fens. atyjának nemesak fia, hanem lelke és szívének már is kitüntetett dicső jelleméről itélve — örök emlékeztető atya magas erényeinek is méltó örököse, országunk kir. helytartójának, a' hétszemélyes tábla elnökének, ns Pest Pilis Solt t. egyesült vármegyék főispánjának 's a' jászok és kunok bírójának nevezetett ki. A' k. k. leirat, mely e' kinevezésről a' rendeket értesítendő, fel fog olvastatni 's épen ezért ó nsága semmi irányadó javaslattal fellépni nem akar meg levén arról győződve, hogy a' rr. valamint az elhunyt fölötti gyászban közösen osztoznak, ugy e' kinevezést, mint a' veszteségi érzet által levert nemzet vizasztalását is nyílt közös örömmel üdvözlendik.

Főjegyző B. E. olvasá fel mult számunkban közlött azon helytartó tan. intézvényt, melyben minden kormányhivatalnok három hónapos gyászviselésre szólittatik fel 's mi iránt a' nm. helytartótanács által minden polgári törvényhatóság felszólítandó. Utána pedig I s t v á n es. kir. főhercegnek magyarországi kir. helytartóvá kinevezetéséről szóló leirat; melynek azon szavai: hol I s t v á n es. kir. főherceg mint helytartó emlittetik, hangos é l j e n - n e l k i s é r t e t t e t t.

Felolvasás után K. L. th. emelt szót, érzékeny szavakkal boesátkozva ki azon veszteségre, mi az egész nemzetet sújtá főhg József halála által. Magyarország jelenleg párttáborokra szakadt, elvben, megyőződésben igen elágzókra, de minden színezetű párt osztatlan fájdalommal nézte a' koporsót, mely az ősz nádor tetemeit takará. Ötven évig volt ő vezér tisztviselője hazánknek 's ezen ötven év megtermé gyümölcseit.

Ó a' háborúk korszakában látta a' hű magyar nemzetet vérrel és milliókkal járulni a' trón védelméhez 's esüggedenlenül eselekedni annak megtartása mellett; és e' látvány mély gyökeret vert a' nagyszívű férfiú lelkében, mert midőn a' béke nem hozta meg a' megeérdemlett vizasztalást, ő mint egyeztető és védő nemtő jelent meg 'stb.

Továbbá megeđicsőült ősz nádorunk látta a' magyar nyelvet pór kunyhókban faldoklani száműzötten, kifelejtetten; és látta ugyanazt, mint diadalmost élte végnapjain a' trónon ülni. Ötven év folytán látta ő országunkban egy új nemzedéket támadni a' hajdani elagotttnak romjából; ismérte a' régi Pestet 's látta az ifju erőben virágozó. Mondják: élete utolsó reggelén az ősrpalotának azon termébe vitette magát, melynek ablakából letekínthetni Pestre 's e' virágozó szép város fölött kelő napra. Milly megnyugtató érzés, milly jutalmazó öntudat borítható el a' nádort e' perczben, ha futólag átnézett a' félszadot sötét folyamán, midőn Pest egy élettelen kis városka volt 's melly ma az ő intéző kezei alatt gazdag és fényes gyárvárossá, kereskedő-esarnokká, művészet- és tudományok műhelyévé alakult által 'stb. —

Szónok e' képen a' magyar nemzet képét szemléli. Jövendőnk isten kezében van; legyen az jó vagy bal szerencse, de igazolni fogja a' közgegyetemes bánatot, mely a' magas férfiú elhunytával az egész országra nehezült. Pestmegyének e' bánatból nagyobb osztályrészt jutott, mert több kapos csatolá ezt a' fenséges elhunythoz. József nádor Pestmegyének örökös és valóságos főispánja volt, ki örömét nem a' rr. jogainak megeámadásiban keresé, hanem fellelé azt azok védelmében; ő nem pártok teremtése, hanem eltérő nézetek egyesítése jellemzé; ő javát, haladását kívánta szerette megyéjének, mit az által is eléggé tanusított, hogy annak kormányzására nézve mindenkor olly helyetteseket választott, kik a' rendek bizalmát, szeretetét bírják; mit legközelebb is tanusított mostani főispánhelyettesünk kinevezése alkalmakor.

A' nemzetnek illy jöltévő tisztviselőjét ragadván el a' halál, a' rr. csak szívök benső hajlamának fognak hódolni, ha az intézvényben ajánlott három hónapos gyászt határozatképe is elfogadottnak nyilatkoztatják 's ugyanerre a' tisztviselői kar hivatalos eljárások és levelezésekben utasítottak. A' fájdalom pedig, mi a' rendeket elfogá, jegyzőkönyvileg is örökítendő lenne; e' mellett a' meghaldogultnak dicső örököséhez felírás intézendő, melyben a' rr. ezen érzelmé öszintén és egyszerűleg fejeztették ki.

Mi a' leiratot illeti, melyben I s t v á n es. kir. főherceg Magyarország helytartójává 's Pestmegye főispánjává nevezetetik ki, szónok e' kinevezést is jegyzőkönyvileg elfogadottnak indítványozza; sőt kijelenté: miszerint ő — ellenzéki ember lévén éber figyelem — és örkődésel kíséri a' kormány minden lépteit 's eképe, hol annak intézkedése szónok megyőződése szerint alkotmány vagy törvénybe ütközőnek mutatkozik, ellene fel is szólal; ugy e' mostani esetben, hol a' királyi szándék a' nemzet közohajtásával találkozt, hol épen az nevezetett ki a' mondott fényes állásra, kiben az öszszes ország 's minden vélemény-színezet bi-

zalom-horgonya vetve van, örömet jelenté ki s üdvözlé a kinevezési leiratot; sőt még tovább megy; vizsgálva e nemzet politikai körülményeit, a viszonyokat, melyekben kormánya iránt áll s helyzetét országgyűlésen és azon kívül, kívánja: hogy ns Pestmegye határozott utasítást adna jövő közgyűlésre küldendő követeknek, miszerint István főherceget akarják mint Magyarország nádorát tisztelni, mert mind azon kellek, tulajdonok, mik egy mai időbeli magyar nádorban megkívánatnak, csupán és egyedül István főhercegen találhatók fel.

Az elmondottak nyomán tehát szónok indítványát következőkben öszpontosíthatni: felírás a felségéhez, melyben a megye rendi fájdalnokait fejezik ki József nádor elhunytától, mely rájuk nézve kétszeres csapás; örömeiket fejezik ki pedig a felségének azon kegyességéért, miszerint magyarországi helytartójává a megdicsőültnek magas jellemű lát méltóztatott kinevezni. A három hónapos gyászt nemes Pestmegye is elfogadja. Felírnak a rr. István es. k. főh. a felségéhez is, melyben atyja halála fölötti közös bánattal vigasztalván őt, egyszersmind üdvözlendik mint e megye örökös főispánját s annak elnöki széke elfoglalására őt tisztelettel meghívják. Küldöttség nevezessék ki, mely ő felségét Budára érkeztén megkeresse s a megye házához kísérje. Utasítás készíttessék az országgyűlésen megjelenő követeknek István főhercegnek nádorrá leendő megválasztása iránt s ugyaníly czélra körlevél által az ország minden törvényhatósága felszólítandó.

Ezen indítvány köz felkiáltással, egy szív és egy lélekkel elfogadtatt s azt elnök főispánhelyettes határozatképen is kimondá.

K. L. th. ur jól kidolgozott j e l e s b e s z é d e I. S. th. ur indítványára kinyomatni határozatott a nemesi pénztár költségén. M. kir. udvarnok indítványára pedig es. kir. főhercegnő Mária Dorotya özvegy nádornéknak a felségéhez szinte felírás fog intézteni, melyben a rr. fájdalmas részvéteket tolmácsolandják.

Ezen tárgy befejezte után elnök főispánhelyettes átvéte a gyűlést annak tulajdonképeni tárgyára — a scontro-felolvasásra. Sz. M. első alispán ur pedig elhatározatni kívánta, hogy ezental a rendes közgyűlések alatt is tartassanak polg. törvényszékek. Ny. P. m. alispán ur végre a szükölködők segélyezésére megajánlott 50 ezer pft. kivetése s beszédetésére megbízott választvány eljárását tudatá s örvendetes volt hallani, miszerint, a nevezett összeg nagyobb része már beszéde van, sőt akadtak olyan nemes lelkűek is, kik a rájuk rótt összegben fölül is fizettek; mint a pesti takarékpénztár 1000 pft. gr. Nákó Sándor a rá rótt 147 ft 55 kr. p.p. fölül még 500 pftot; mely ajánlatokért a rr. köszönetet szavazván a szegény emberiség nevében, azt besorozák. Nemkülönbön örvendetes volt hallani azt is, hogy Pestmegye adózáji, dacára az inséges időnek, erőszakos executiók nélkül, csupán morális kötelességök érzetéből adórtározásaikat lerovák úgy annyira, hogy m. alispán állítása szerint a pénztárak 18 év óta nem voltak a mostanihoz hasonló kedvező állapotban. I. S. th. az ily ajánlatok kivetési kulesát kívánta javíttatni. Végre ezen indítványok stb. megemlése után a gyűlés a scontro-olvasáshoz fogott. — A gyűlésen megjelenteknek M. K. udvarnok István főh. arczképét osztogattá. —

KOMÁROMMEGYEI KÖZGYŰLÉS január 11-dikén vette kezdetét. — Boldog új évet tisztelt olvasó! remélem, megyénk közgyűlési eredménye olvasásában örömet fogsz találni; mert egy honfi keble min örülhet jobban, mint ha hazáját érdeklő közügyek saját elvei s meggyőződése szerint haladnak. De lássuk magát az eredményt. —

Nagymélt. főispán ur nagyon komoly hangulatban nyitá meg gyűlésünket megemlékezve felséges nádorunk súlyos betegeskedéséről s inté a rendeket, hogy ezt szemök előtt tartva komoly méltósággal tanácskozzanak.

Meghatva érezők mindnyájan e szomorító hallomás után magunkat és szent ihletettséggel kezdünk tanácskozni hazánk közügyeiről: de nagy bámulatunkra tisztújítási tárgyak hozattak főispán ur által szövegünkre, itt tételt általunk figyelmeztetés: hagynók most saját beldolgaikat s különösen a tisztújításokat máskorra s tanácsoznánk a közházat érdeklő tárgyakról először. De a jószámu köznemesség s kik ezeket berendelték, elhatározzák a tisztújítási tárgyakról tanácskozni s így történt, hogy az első tanácskozás épen ellentéte volt az elnöki felszólításnak; mert ingerült vitafások által fejeztetett ezen ügy be. Részletekre ez uttal nem bocsátkozom, annyit még is ki kell mondanom, hogy S. J. th. ur igen helyesen jegyzé meg, hogy igen rosszul választott meg a tárgy a komoly tanácskozássra.

Ezek után M. A. th. ur tett indítványt a dohányügyben; előad a veszelty, melyet lát a dohány-trafficák felállításában s különösen akkor, midőn világosan tudhatni, hogy ezen kísérlet által dohány-monopoliumra czéloz. Minden ily kísérlet az ipar-elfojtást hagyván maga után, ki-

vánja, hogy fels. urunk királyunkhoz járuljunk alázatos felírásban esedezőleg, hogy ezen dohány-trafficákat szüntesse meg s fejlődő iparunkat kegyesen gyámolítani méltóztassék; ha pedig felírásunknak kívánt fogadata nem lenne: országgyűlésre még most utasítást kívánja leendő követeknek adni, hogy a dohány-monopolium ellen hathatósan működjenek. —

Az indítványt két igen tisztelt conservatív tag elenszólta után általános nagy többséggel elfogadtatt. Erre T. Zs. tett indítványt a mosonyi sérelem ügyben, mely a bécs-brucki vaspálya megnyitásokor, a magyar földön ausztriai vámszedők kutatásával s különösen azzal, hogy Mosony megye azon törvényes határozatát, melyben a magyar határok függetlensége s épségben tartása fölött örködött, megsemmisíttetni ohajtván, elkövetettett.

Az indítvány elfogadtatván határozatott 1) felírás melyben ő felsége alázattal megkéretik a magyar határok függetlensége megtartására s megőrzésére; 2) a határszéli megyék fel fognak szólíttatni, vizsgálják meg: hogy megyéjükben ehhez hasonló visszaélés nem követtetett e? S ha igen, kérjük meg: tudósítsanak, hogy őket pártolhassuk. —

Ezen indítványok feletti tanácskozás után olvastattak kancelláriai parancsok s helytartótanácsi intézvények, de melyek elsorolásában semmi érdekest nem látván: át megyek a megyei nagyon is érdekes levelezésekre.

1) Nógrád megye tudósít: hogy felséges nádorunkat kérte meg, miszerint Horvát István tudós hazánklia nagy-szerű gyűjteményének a haza számára megszerzetését eszközölje annyival inkább, mivel ezen nagy kincs áltengedésére az örökösök úgy is hajlandók, hogy míg az azért járó tőke lefizettetik, 5% kamattal is megelégszenek. — Pártoljuk Nógrád megyét s felírásunkban meg fogjuk kérni mi is fens. szeretett nádorunkat.

2) Somogy és Pozsony megye levelei, melyek a részek visszakapcsolatása sürgetésére szólítanak fel bennünket, teljesen pártolattak, ellenben Alsó-fejér, Doboka s Torda megyék levelei, melyek arra szólítanak fel, hogy álljunk el a részek visszakapcsolatása sürgetésétől s munkáljunk inkább az erdélyi öszses unióra — nem pártolattak, hanem megírjuk e megyéknek, hogy ámbár egy legrégebb ohajtásunkat fejezik ki akkor, midőn bennünket erdélyi unióra felszólítanak s hogy mi ezt munkálmi főfeladásunknak tartjuk, tegyék meg tehát most az erre szükséges lépéseiket az erdélyi megyék országgyűlésükön, hogy majd mi is legközelebb országgyűlésünkön e czélra munkálván, ohajtott sikert érhesünk: de e miatt a részek visszakapcsolatása sürgetésével nem hagyunk fel, sőt hogy a meghozott törvények végrehajtsanak, — a törvények iránti tisztelet fenntartása végett is követeljük.

3) Zágráb megye levele; melyben közli velünk J. A. turopolyai grófnak hivatalától felfüggesztését, nagy rokonszenyvel fogadtatt s mi is felírunk sürgetvén ez ügyben törvényt és igazságot.

4) Végre Vas megye levele a svábok bevándorlása ellen méltányolva fogadtatt s felírunk a nm. helytartótanácsnak, hogy majd annak idejében az országos bizottság által egy honosítási erős törvény kidolgozását fogantossítsa. —

Ezek voltak a két első nap nevezeteseb eredményei. Még néhány szót a harmadik napról. P. M. th. ur indítványozta, hogy miután a conservatív párt erősen munkálkodik, hogy bennünket készületlenül ne találjon az országgyűlés s miután ugy is már sok tárgy van dolgozás végett az országgyűlési utasításokkal foglalkozó küldöttséghez utasítva, hogy mielőbb munkához foghasson a küldöttség, nevezessék ki ezen küldöttség; s ki himé, hogy Komárom megyében, hol mint feljebb is láthatjuk, a szabad elvű ügyek nem egyszerű de igazi koszoros győzedelmet nyertek, e hasznos indítvány elleneztetni s elvetetni fog? és úgy történt.

Nem akarok most a vitás részleteibe bocsátkozni, mert talán igaz leírása ezen vitának kárt tehetne Komárom megyében a jó ügy győzedelmének; de annyit mégis mondok némelyeknek: Urak! tanuljatok már egyszer tisztán látni s nem rettegni minden tárgy alatt restaurationalis és követválasztási kísérletől, mert bizony mondom, vannak tiszta érzelmű hazafiak, kik saját érdekeiket a közügynek alárendelni tudják és akarják is. Isten velünk a viszontlátásig! Th a l y Z s i g m o n d.

UNGVÁRMEGYE. Ismét volt egy rövid gyűlés Ungban f. hó 14-én; melyben 1) az ugynevezett ellenzék ismét megkísérté erejét s az ugynevezett újrendszeri kérdést fölmelegítette ugyan, de többséget nem nyert; jöllehet elnök ő mga a vitásnak bőséges tért engedett; 2) elhatároztuk az általános tisztújítást, a mennyiben másod-alispán Sz. Királyi Pál szinte leköszönt s ekként a megye alispánok nélkül van; de különben is a rendszeres tisztválasztás ideje sincs oly nagyon távol. A nemesek öszszeírása válasz-

társági uton rendeltetett el; a rendszabályok kidolgoztatása, elnök ő mga elnökele alatt, szinte elhatározatván. Egyébiránt évnegyedes gyűlésünk f. hó 25-én lesz; miről majd kimerítöleg!...

SZABADKÁRÓL. Mult évi november 30-án a bel-és kültanács, számos helybeli polgár s nemesek jelenlétökben teljes nyilvánosság mellett adókvétési közgyűlésünk levén, ez alkalommal tárgyalás alá vétetett a számvevői hivatal által 18^{46/47} katonai esztendőre kidolgozott előleges költségvetés s ugyane folyó évre tett rovatos öszszeírásba foglalt adózási tárgyak mennyisége s mult évi adói kules szerint eszközölt számítás eredménye, mely szerint a kiadási 45,360 fnt 24⁵ kr-ra menő előleges költségvetési summára nézve 1936 fnt 27 krnyi hiány mutatkozik; mely hiány a be nem jelentett barmoktól járó pénzbüntetésekkel — muletákkal — ugyszinte a fenlevő hátramadványokból mind a mellett, hogy ezek a katonai laktanyáépítés egyik alapjaul már mult évben kitézetek fedezendőnek, minden esetre pedig a pénztárban f. e. october 31-én készpénzül maradt 2348 fnt 23 krral pp. pótlándónak kijelentetvén, a mult évi adói kules közakarattal e folyó évre is megállapított mint következik: minden házas zsellérré 1 ft., házatlan zsellérré 1 ft., szolgálókra vagy vinczellérekre 30 kr., ökörré 6 kr., fejős tehénre 12 kr., meddő tehénre 18 kr., harmadfü tinóra 12 kr., másodfü tinóra 10 kr., borjúra 3 kr., igáslóra 8 kr., ménesbeli lóra 18 kr., harmadfü csikóra 16 kr., másodfü csikóra 16 kr., sertésre 12 kr., juhra 4 kr., malomra s pedig 1 ső osztályb. 6 fr., 2 dik osztálybel. 4 fr., 3 ik osztályb. 3 fr., kazánra 2 fr. 30 kr.; — h a z h e l y e k □ ö l é b ü l 1 ső osztálybelire 1 1/4 kr., 2 dik osztálybelire 3/4 kr., 3 ik osztálybelire 1/2 kr., 4 ik osztálybelire 1/4 kr., 5 ik osztálybelire 1/8 kr. Beltelkek vagy is ugar földek egy holdjára 12 kr., kültelkek vagy is szállási földek egy holdjára 12 kr., szőlő egy kapára 6 kr., kukoriczás lánzra 12 kr., kaszáló lánzra 12 kr. — M e s t e r s e g e k b ü l 1 ső osztálybelire 6 fr., 2 ik osztálybelire 4 fr., 3 ik osztálybelire 2 fr. — K e r e s k e d é s b ü l 1 ső osztálybelire 12 ft., 2 ik osztálybelire 7 fr., 3 ik osztálybelire 2 fr. — K a l m á r s á g o k b ü l 1 ső osztálybelire 16 fr., 2 ik osztálybelire 11 fr., 3 ik osztálybelire 3 fr. — T a k s á s o k r a v a g y i s k e r t e s z e k é s h a s z o n b é r l ö k r e: házas zsellérré 1 ft., házatlan zsellérré 1 ft., ökörré 6 kr., juhra 4 kr.

Ennek bevégezte után Sp. B. hites ügyvéd s választó polgár a tisztbek megadózattását indítványozá, mely indítványt többek a „libera ars non subiacet contributioni“ ok miatt, mások pedig azért, mivel a keresetlevelet nem bocsáthatni piaczon eszima gyanánt áruba, el nem fogadhatónak vélték, végre a többség az egész tárgyat az adózási rendszer megváltoztatása s a nemességnek majdan leendő megadózattása idejére halasztá és így az ez előtt kutyabőrre, most pedig kutyabőr gyanánt papirosra fogalmazott kegyes diplomák adózás alól megmenekültek. 30 ezer holdra menő közlegelők hasznosbérbe adatására nézve egy kis vitakozás után a régimélt maradtunk. —

Milodánovits István. SÁROSPATAKI TISZTJÚJTÁS S NÉMI UJDONSÁGOK. Mult évi december 28-ik és 29-ik napján példás s bár sokáig elmondhatnok: minden itatási és lélekvisárlási vesztegetés nélkül, csendben juttatá véghez tisztújításunk, vagy is inkább marasztásunk, mert a két városi tisztikarban ügyszólván semmi változás nem történt.

A 100 tagból álló s a felszabadítás ügyét nyilvánossággal intéző választott közönség elnöke lett ismét Fogagari Constantinus György táblabíró, jegyzője Szakácsy Dániel, h. ü. ügyviselőji: Tóth Pápay Zsigmond és Balogh Lipót; pénztárnoka: Szombathy János h. ü.; határfelügyelőségben Bóth István megerősítettett, gazdatiszté választott Bodnár Lajos.

A nagypataki rendezett tanácsnál főbíró: Elek János; jegyző s egyszersmind tanácsos: Kardos József, adószedő: Sebeczky András egyszersmind tanácsos; mezei rendőr-kapitány: Bajusz Mihály; gyámtya: Boros László.

Kispataki tanács részről főbíró: Kézy János; jegyző: m. Szabó Bernát.

Becses újdonságul irhatjuk, miként közönségünk egykori kegyes földesura és édesanyai keblü földesasszonya a főméltóságu Brezenheim és Schwarzenberg hercegi pár most is érzeti velünk magas kegyességének foghatlanságát, ugyanis Patakall csaknem öszszeköttetésben levő Józseffelva nevű birtokán mult évben kisedovó intézetalapítottak s építettek, és nyitva áll az növendékeknek azóta, és kedves sikerrel tapasztaljuk jótékony hatását nemzedékünkön. Isten áldja meg a magas alapítokat emberbaráti áldozatjokért! — Szintén mult évben építetett Sárospatakon a hely. hitvallásu elemi tanlók számára egyiskolaház és segédtanítóház, leginkább Zsiday Dániel és hitvese Kővér Julianna asszony ritka buzgóságukból, kiknek köszönhetni egyszersmind a hely. vallásuak temploma kerítése kicsinosíttatását, s egy czimterem újbóli

Nem is azt bírálja szóló, millyenek a kormány egyedei, hanem mint a törvényhozó testnek egy igen kicsi tagja, törvény által érzi magát kötelesnek: vizsgálni a kormány törvényszerinti vagy elleni eljárását. Azon észrevételre pedig, hogy a mostani adórendszerrel nem növekedett, sőt apadt az adó, megjegyzi, hogy azt nem azon rendszernek, hanem a nép immoralitásának kell köszönni és a hamis esküknek s több efélének, mik nem engedék e rendszert kiterjedni azon szigorúságában, mint az hozva volt. Olly törvényt kíván szóló, melly nem esik a moralitás rovására. Végre a mostani urbért tárgyalatni kívánja, s mivel küldőji azt az adóval összekötöttségben látják lenni, ezt rögtön kívánják utána tárgyalatni s az urbérrel együtt uegerősítés végett felküldetni. Egy b. f. o. s. p. törvény értelmében az urbér mindenk előtt és külön tárgyalatását ohajtja.

Egy b. f. o. s. p. ur azon nézetében, mintha a kormányt nem lehetne, csak embereit vádolni, nem osztózik. Egyébiránt szóló jelenleg a kormányt nem is vádolja az adó dolgáért, csupán aggodalmát fejezi ki jövőre nézve. Mondják, hogy Erdélyben nem nagy az adó. Kérde szóló, mi ennek oka? Felelet: a nép erkölestelensége; az, hogy Erdély 2300 falujában minden évi adókövetéskor mintegy 16 ezer hamis eskü tétetik le. Ezt némi igazolásul, hogy lehetnek és pedig méltó aggodalmak.

Vizakna e. k. Küldőji urbért kívánnak, mint eszközt, mi által egykor minél több embert fognak polgártársuknak nevezhetni; de e mellett önmagukról sem feledkezve, minthogy az adó által szintgy terheltevék, mint Szamosújvár városa, annak biztosítékul, hogy adózásbeli sérelmeik még e közgyűlésen orvosoltassanak, az urbérnek adóvali kapcsolatba vételét Kolozs megye értelmében kívánják.

Kükküllő m. egyik k. Küldőji segíteni akarnak a nép sorsán, de úgy, hogy minden oldalról segítsenek. A nép terhei sokfélék. Ki nem isméri az ezekre menő deperditákat, fuvarozást, postálkodást, ingyen gazdálkodást. Hogy tehát azon jótékonyaság, mellyet az urbér fogna eredményezni az urbéres osztályra nézve, más terhek növekedése által ne hiúsuljon meg, küldőji azt kívánják, hogy az urbér mindaddig ne küldessék föl, míg a kk. és rr. az adóval is készen levén, a kettőt együtt terjesztik fel azon ohajtással, hogy a flsge mindkettőt egyszerre kegyeskedjék megerősíteni.

Egy kir. t. biró az urbért, a fenálló törvény és sürgető körülményeknél fogva előleg kívánja tárgyalatni s minthogy az adó törvény által van biztosítva, a kapcsolatot nem kívánja.

Elnök: Minthogy az idő már igen meszsze haladt s még huszan vannak felirva szólanı kívánók, a tanácskozás folytatását holnapra ülesre halasztja.

XXI. országos ülés jan. 13kán. A tegnapi ülésről készült jegyzőkönyv felolvasása közben azon pontra vonatkozva, melly az udv. kancelláról szól, egy kir. hiv. előadja, miszerint a kk. és rr. tegnap az udv. kancellár megerősítését tárgyaló k. k. leiratra hála- s örömmilynyitító felirást határozván, ebben azt is meg kívánják említeni, hogy a kancelláriai alelnökséget törvénytelennek tekintik. Midő az eziránti indítvány tétetett, elfutván szóló figyelmét, hírtelen azt gondolta, hogy valamint 1837ben gr. Kornis János kormányzó alelnöksége iránt megtették a kk. és rr. ellenészrevételeket, úgy most is hasonló eset fordulván elő, hasonlót tehetnek. Azonban bővebb megfontolás után úgy látja, hogy a dolog most egészen másképp áll; lényeges különbség levén a kancelláriai és főkörmányszéki alelnökség közt. A főkörmányszéknél ugyanis a tanácsosok országos választás alá tartoznak; ellenben az udv. kancelláriánál minden hivatalnokot a flsge tetszése szerint nevez ki az egy kancelláron kívül. Már kérde szóló: lehet e abból sérelmet következtetni, ha a kancelláriai hivatal ürességbe jöven, a flsge, hogy a közigazgatás rendes folyamata gátolva ne legyen, az alelnökség ideiglenes vitelére megbizva valamelyikét azon tanácsosoknak, kiket a flsge különben is a kk. és rr. minden befolyása nélkül nevezett ki. Nem látja tehát szóló helyét a sérelem-nyilvánításnak, mint előre bocsátá, törvényes szempontból; de nem látja ildom tekintetéből is. Ennélfogva az említett határozatot e részbeni módosítását ohajtja. Egy b. f. o. s. p. annyival inkább pártolja az előtte szóló indítványát, mivel a törvényhatóságok még akkor, midő tudomásukra jött udv. kancellár a nmlgának kancz. alelnökké kinevezetése, e felelti örömtölmácló feliratokat intéztek a nmlgához. Illyen megye volt többi közt Alsófehér. Egy gr. f. k. hiv.: Miután a felolvasott jegyzőkönyvi pont olly értelemben van szerkesztve, millyben a határozat keletkezett, az imént szóló k. hiv. ur előadását nem veszi úgy, mint a jegyzőkönyv módosítására tett, hanem mint egy egészen különálló indítványt. Ezt előrebocsátva, tudja szóló, hogy a flsge nek joga a kancelláriai hivatalnokokat kinevezni az egy kancelláron kívül; a körmányszéki tanácsosok ellenben országos választás alá

tartoznak. De épen ezért nem láthatja át, mikép egyezik meg a logika szabályival azon okoskodás, miszerint a körmányszéknél, hol a tanácsosok választhatók, sérelem az alelnök helyettesítése, a kancelláriánál ellenben, hol csak az egyetlen kancellár választható, ezen egy állomásnak választáson kívüli betöltése sem sérelmes. Szóló belátása szerint ugyanis épen azért kell a kk. és rr. nek a kancz. hivatal választásbeli jogukat ébrebb gondal örözni, mert az a flsget környező főhivatalnokok közül csak azon egynek tételébe folynak; s mert megtörténhetnék, hogy illy alelnöki helyettesítések huzamos gyakorlat következtében utóljára e befolyásukat elveszítsék.

Felsőfehér m. e. k. Magát a vita tárgyát illetőleg, szóló az 1837ki és jelen eset között semmi különbséget nem lát; gr. Kornis János sem úgy volt említve mint vicegubernator, hanem csak mint vicepraeses. A kancz. hiv. ürességéből vett ok mit sem nyom, mert az első tanácsos folytathatta volna az elnöklést. Továbbá, miután a kk. és rr. a kancelláriai hivatal egy kategóriába tették a körmányszóval, már csak a következetesség is az 1837kihez hasonló eljárást igényel. Pártolja a jegyzőkönyvet.

Fogarasvidék e. k. szerint e kérdést vitathatni minden tartózkodás nélkül; mert el kell választani az ügyet a személytől. Nem az indítványzó k. hiv. által említett szemrehányás, hanem alkotmányos jog védelme forog fen. Mi az örömmilynyitást illeti, nincs miért hivatkozni a t. hatóságokra; hisz magok az ország rendelhálás örömeiket fejezték ki a flsge azon kegyességeért, miszerint azt méltóztatott megerősíteni, kit a kk. és rr. nek nemcsak többsége, sőt mondhatni öszhangzó akarata választott a kancelláriai hivatalra. Ámde azért, mert örvendenek, nem szabad, a kancz. a nmlga iránt kifejezett érzelmek becséből vonva le, alkotmányos jogot áldozniok. Mert igen könnyen lehetséges, hogy az illy helyettesített hivatalok utóljára egészen megszokottakká válván, lassankint oda vessenek, hogy az orsz. rendek választási joga megsemmisüljön. Azért legalább annyit, hogy a kk. és rr. a kancz. alelnökséget diplomatikai hivatalnak el nem isméri, minden esetre ki kell mondaniok. Gondolják meg, mond szóló, hogy egy más erdélyi dicasteriumnál, az elnöki hivatal huzamos idő óta illy helyettesített alelnökekkel van betöltve. Végül azt jegyzi meg, hogy egészen más alakja lenne a dolognak, ha a tegnapi határozat nem keletkezik; úgy de miután e határozat már megván, azt megmásítani annyit tenne, mint a kancz. alelnökséget törvényesíteni.

Egy gr. kir. hiv. akkor látja sérelmet a dologban, ha a flsge a N. E. a nmlga lemondása következtében megürit kancelláriai hivatalt nem bocsátotta volna candidatió alá; de az alá bocsátotta, minek eredménye lett, hogy a kk. és rr. candidáltak. Addig pedig csak kellett valakinek vinni az alelnökséget, különben sérelem támadna mindannyiszor, a mennyiszor a kancellár betegség vagy más ok miatt nem elnökölt. Szóltak még röviden Kolozs megye, Udvarhelyszék, Alsófehér követei a határozat fentartása, három gr. kir. hiv. az indítvány mellett.

Egy gr. kir. hiv.: Akármennyit disputáljanak a kk. és rr. hogy a flsge maga kancelláriáját hogyan organízálja, hogyan ne, az egy kancellár-választáson kívül a többibe nem elegyülhetnek. Az a flsge joga. Akármennyit irnak fel, a flsge e részben azt teszi, a mit tetszik. Nincs miért az időt vesztegetni. Szavazásra.

Elnök teljesítne a m. gr. ur kívánságát, de még számosan vannak felirva.

Az eredményt úgy az udv. kancellár, mint a junctim tárgyában már közöttük; a vitakozások további folyamata következni fog.

BUDAPESTI NAPLÓ.

„Bontják e világot! fusson, ki merre futhat! valami exserfőző, névszerint Weinbach András új rendszert talált kidolgozni a világnak, mellyben annak semmi porciójája nem marad eddig megvolt helyén. Soha illy világrevolúciót, millyet ez előtte! Szerinte a föld a mindenség központja (a föld központja természetesen Westphalia, ennek központja pedig ama kétszáz akós hordó?) e körül forog az egész bohó világ, még pedig olly becsülésre méltó szép rendben: mi-kép a planeták keletlőljárnak nyugatra, az ugynevezett „magas ég“ pedig nyugatról ballag keletre. Első planetája e világnak a hold, és így természetesen legnagyobb is, melly a föld körül forog, második a nap (szegény nap! ezt ugyan degradálták) ez már nem forog, hanem azon szívességet mégis megcselekszi: hogy a kosbul a rákba elszétál; ott meg, kapja magát, visszafordul s a melly uton jött, azon megint visszagyalogol. Egyébiránt nincs 20 millió mérföldnyire az Ararát hegyétől, mint ezt eddig állították az astronomusok, hanem csak 77 ezer mérföldre és így alig két puskalövésnyire a holdtól. (Igy még majd a chinai csillagvizsgálóknak is igazságuk talál lenni, kiknek okoskodásuk szerint, mivel nap-fogyatkozás akkor áll elő: ha a nap és föld közé egyenes vonalban jut a hold, ergo — holdfogyatkozás meg úgy támad, ha a nap jut a föld és hold közé, nem is ezerszer akkora aztán a nap, mint a föld, hanem azzal épen olly egyenlő mekkorású, mint két egysütésü pékszemlye, (még rájövünk: hogy a föld melegíti a napot, a hold pedig világítja.) A töb-

bi csillag aztán, ki a nap körül, ki a hold körül, ki a norimbergai polgármester orra körül üreg, forog és kering, hogy csupa gyönyörűség őket nézni. Ezt mondja amaz érdemes kitanult serfőző. S ez még hagyján. Megesik néha emberséges emberen is, kivált ki a serrel szokott közelebb érintkezésbe jöni, hogy hátrafelé baktat vele a világ s illyenkor aztán heted magával tánczol előtte a csillagos ég, s bukfenet hány fejében a circuli quadratura, s nem is volna részünkről senki fiának illyszerű privát szenvedélye ellen semmi kifogásunk, ha e hitét szépen magának tartaná, vagy legfeljebb hagyán végredeletben valamelyik német tudós társulatnak; — de Weinbach András nem éri be ezzel: hanem fölszólítja hirlapok utján az öszszes világ természettudósait, s ígér 200 darab Fridrikaranyat azon ember fiának, ki az a állításait megczáfalandja. Oh édes Weinbach András, ha már ön olly könnyen bánik a pappal, tegye meg azon szívességet: hozza közelebb egy pár mérfölddel illy téli időben hozzánk, vagy ha ezt rösteli, szóljon neki: hogy ne járjon keljen annyit, hanem vagy maradjon veszteg, vagy lásson dolgához s térjen észére, s ne nyáron melegítsen, mikor a nélkül is izzad az ember, hanem télen, mikor hideg van. Tegye meg ezt Weinbach András, hisz magának ez semmibe sem kerül. . . . Hála neked magyarok istene; hogy ezt az embert Weinbach Andrásnak híják. De ez természetes. Semmi nemzet nyelve nem bírja e kifejezést visszaadni: „Marktschreier.“ Illy sedez-kiadásu Tycho de Braheknak csak Teutonának van joga (és méltán) büszkélkedni. Jól teszi, legyen rájuk büszke.

De már vége lesz „a“ tolvajok becsületének.“ Megint egy magyar költőnek van rájuk panasza. De már ez több mint kettő! Ha még egy illy vád talál előfordulni, akkor aztán aist a credittel, senki sem fog a tolvajokban hinni többé, mint nem hisz senki a boszorkányokban, létezhetők is meg leszen tagadva. Még megörjük azon a noma l i á t, melly így fog hangzani: „De furtis vero, quae non sunt, nulla amplius fiat quaestio.“

A jótékony négyelet e napjaiban az általános inségnek hetenként háromszor oszt ki öt helyen 600 szegény között, kik azonban sokszor 700ra is felszaporodnak, melly élelmiszereket s gondoskodik számukra fűtött szobákról. Ez aztán a gyöngy, mellynek fénye minden gyémántét is túlagyogja, a jótékonyaság gyöngye. Tőlünk térfiaktól természetesen elég az, ha dictiókat tartunk a szegény elnyomortak vizsgálására.

Kávézni szeretők számára merünk recommendálni egy bizonyos utc. szegletboltot, hol is a legszebb zöld színű moccabab kapható, mellynek azon szeretetre méltó tulajdonsága van, hogy az embernek, ki megiszza, colossal hascsikarásai támadnak miatta, melly csupán változatosság kedvéért is nem megvetendő élvezet. Ez onnét származhatik, mivel azon fentiszelt kávé zöld gálíciban és rézorszában lehet fűrésztve, azon philanthropus nézetből: hogy színe tetszetős. Hogy a zöld gálíc és rézorszá enivaló portékkák? azt persze sem az, a ki eladja, sem a ki megveszi, tudni nem tartozik, megtanulhatja egyébiránt mindkettő maga kárán.

E napokban került színpadra a „Csikós“ Szigligeti legújabb népszínműve. Csak az hibája: hogy a czimzerep nem volt a főszerep, meg hogy kicsiny híján reggelig tart. Mulattató ugyan van benne mind végig elég, kivált a népies elemben, mellyben Réty és Bartha különösen saját terrenumokon látszottak magokat érzeni. Mi ugyan Fieredy dalait napestig elhallgatnók, hanem azt az egyet mondhatjuk neki, hogy mi, kik nem akkor hallottunk először csikós beszédeket, mikor az irodalom mezejére léptünk, az a különben kedves vaaczi dialectusaaban sehogy sem ismértünk sem a nyiri, sem a kecskeméti csikós accentusra, pedig a tájkiejtések hű visszaadása sokat segít az illúsió. E mő soknak nem tetszett, — e miben sok igazság volt mondva.

Kezdünk magyarosodni nyakrafőre. Egy u. utcai ház kapuján illyforma jelentés olvasható: „Ide ebe a Hazbe vani ged monatzimmer, a ki gel, megszolja magad a pan Haz-esteral.“ Miért nem maradtál krumplországdobban?

A tegnapi hirdetett új opera „Ernani“ Kőszegi rögtöni elrekedte miatt nem adathatott.

A jég a Gellérthegy alatt is megállt, hanem ha az idő így neki esik a kiengesztelésnek, mint elkezdte, aligha nem fogja magát ajánlani.

„Jó kedvem legyen e a jövő órában, vagy rossz?“ kérdő egy kedvelt urhölgy kedélyes barátját. — Oh melly nagy annak boldogsága, ki akkor tud haragudni, a mikor akar, addig tud haragudni, a meddig akar, és úgy tud haragudni, a mint kedve tartja! Mi részünkről jó kedvet kívánunk a tisztelt hölgynek, a se kívánjon aztán nekünk rosszszat.

Mint rebesgetik: a német színházban tehát csakugyan magyar Thalia fogja hirdetni az igét. Hirszerint ielkes hazánk fia gróf Ráday szándékozik azt kibérteni. Csak aztán úgy ne járjunk vele, mint a budaival, mert ha úgy járunk vele, mint a budaival, ez is úgy fog járni velünk, mint a budai járt velünk; hát a budai hogyan járt velünk? . . . Hja, Tudnók mi, de nem mondjuk meg.

Jövő hó 3án adatik színházunk első rendű művésze Egressy Gábor jutalomjátékul III. Richard. Hiszsiük, hogy a milly nagy várakozásunk, olly nagy lesz az élvezet, mellyben a művész játéka bennünket akkor különösen részesíteni fog.

A városházunk fölé kitűzött gyászlobogó az egész udvari gyász alatt fen fog maradni. ☹

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Elnök Polk minap éjszakamerikai polgár Gräbe Károlyt consulnak nevezte ki a porosz rajnai tartományba. Ő felsége a porosz király ellenben kinyilatkoztatá ez alkalommal, miszerint csak porosz alattvalót fog consulnak elismérni. Erre valamennyi pártbeli amerikai lap legnagyobb határozottsággal kijelenti, mikép Amerika consulul csak amerikai isméri el és ha a porosz király nézetét változtatni nem akarja, az unio valamennyi porosz consulától vissza fog a felhatalmaztatás vonatni. Poroszország

fenebbi követeléséhez még azon továbbit függeszté, hogy az északamerikai consulnak a jobb Rajnaparton kell lakni, míg a' bajor és belga consulok — mindkettő benszülőtte nevezett országoknak — a' balon (Kölnben) laknak. Az amerikai lapok figyelmeztetnek ezen hátrátételre 's a' német vámszövetségnek vádlókép lépnek föl, miszerint Poroszország, mely külföldön főképviseletének tartatik, összes érdekeit nagy kárral fenyegeti. További okau Északamerika ingerült hangulatának Poroszország ellen azon vádat hozzák fel, mikép a' porosz kormány állítólag nyomtatványokat vétetett ki északamerikai magány-küldeményekből; különösen pedig Mexicóban tett „monarchicus izgatásokról vádolják azt, miknek idején történt feloldoztatását az egyesült északamerikai státusok ez ország irányában mostani állása vonta maga után. Ezen eljárással ellenkezik b. Geroldnak mint rendkívüli követnek Washingtonba menetele, miszerint ez ott barátságos szerződést kössön a' vámegetlet 's Északamerika között.

PORTUGÁLIA. Lissabonból jan. 6kaig érkeztek tudósítások. M'Donnell miguelista tábornokot Braganál Casalbáró megverte 's Braga városból kiűzte. Casalbárónak a' kormányhoz intézett tudósítása szerint az ítkezet nagy elkeserültséggel négy álló óráig tartott, a' 2 ezer főnyi miguelista csapat kétségbeesetten harcolt, azonban legyőzetett, 240 halottat meg egy foglyot hagyván maga után. Maga veszteségét Casal 36 emberre teszi, mi egyébiránt valószínűtlennek látszik, miután a' miguelisták jól elsáncolt állásban viaskodtak. Csata után M'Donnell 1200 emberrel Guimaresbe, innen Amarantéba vonult vissza. A' királyi sereg Bragában állítólag nagy pusztítást vittek véghez; zsákmányoltak 's gyilkoltak; még a' nőknek az utcákon fülbevalóikat is kiszaggatták. A' miguelisták és demokratai junta közt Portóban alkudozások voltak folyamatban egyesülés iránt, miben valóban egyedüli reményök látszik tovább ellenszegülési képességöknek lenni. Egyébiránt Sa da Bandiera semmi illetén esatlakozásról nem akar hallani, sőt később mint mondja parancsnokságáról lemondani 's az országot odahagyni. — Portóban nem kevesebb mint 8 ezer önkéntes volt; Lissabon tökéletes nyugalomnak örvendett; csak néhány előkelő miguelistát fogattak el, kik csak most fődöttek fel; mások elrejtettek, némelyek pedig megfutamlottak.

ANGLIA. A' most alakuló Peelféle 's a' már fenálló földművelési pártra vonatkozólag, mely utóbbi folyvást engesztelhetetlenül áll a' kormányval szemközt, miniszterelnök Russell lord állítólag kijelenté, mikép ő nem fog a' kettős ellenzék irányában tovább a' kormányon ülni, hanem korán az országra hivatkozni. E' szerint parlament-elosztást még husvét előtt várhatni, sőt tán mindjárt is be fogna ez állani, ha az Irlandra nézve hozandó segély-rendszabályok nem volnának annyira sürgetősek.

Jan. 5kei Times az irlandi inségről egy szívtelen cikket közöl, mellynek rövid tartalma köv. Miután az angol nép magány-jótekonysága a' szomszéd sziget inségén egészen 's gyökeresen nem segíthet: inkább mitse tegyenek e' tárgyban, 's alamiznáikat a' honi szegények számára takarítsák meg, miután könnyen megtörténhetik, hogy Angliában is kitör a' már is fenyegető éhínség. „Mindenekelőtt Irlandra nézve legsürgetősb, úgy mond az említett lap, a' műveletlen föld termékenyítése. Ez semmi halasztást, semmi vonakodást nem szenved. Továbbá úgy vélelszik, miután angol magány-jótekonyság mostani körülmények közt hátrálatni fogna azt, mellyel az irlandiakon egyedül segíthetni, t. i. egy jó szegényi törvény behozatalát. Az angol közép-osztályok hírlapjának ezen hideg okoskodását a' Standard erősen rosálja 's az angol népet, melly nagy-lelkűség, szeretet és könyörület tekintetében bizonynyal legméltóbban viseli az isten képét, hathatósan felszólítja segédkez-nyújtás végett a' szenvedő irlandi testvéreknek. Legutóbbi számában e' hírlap egy Angliában köröztetendő pénzalírást közöl az irlandi és skót inségzenvedő nép számára. Az aláírási iv élén Victoria királynő áll 2000, Albert hg. 500, devonshirei hg. 1000, gloucesteri hg. 200 's hat londoni bankár 's kereskedelmi ház mindegyike 1000, továbbá a' londoni polgármester 300 ft sterlinggel. — Az angol bank kötelezte magát a' francia banknak előleg 400 ezer font sterling kölcsönzésre; ha a' francia banknak még további kölcsönre lenne talán szüksége, az angol bank ennek adására is azon föltétel alatt kötelezi magát, hogy a' fenebbi összeggel együtt, összesen 800 ezer ft sterlingre (20 millió frankra) egészítendi azt ki. Ezen kölcsönt Baring és társ. című bankház előlegezi. — A' tisztes Byng György legidősebb tagja az alsóháznak, egyike azon régi whigek esekély maradványának, kiknek jelszavok: „polgári és vallási szabadság” volt, azon szándéka nyilvánítása mellett, miszerint nem kíván többé választani, a' Middlesex grófsági választókhoz köv. bucsuszavakat intéz: „úgy hiszem, legidősebb tagja vagyok mindkét háznak: 's hátlat adok a' gondviselésnek, hogy megtartá éltemet azon nagyszerű rendszabályok teljesüléseig, miket legkedvesb barátom Fox lényeges pontokul jelölt ki az angol alkotvány tökéletes kifejlődésére. Megélttem, hogy minden vallási különbség miatti jogfosztás megszüntetett, a' népképviselő alsóházban népszerű, 's véleményem szerint okos és szilárd alakra állítatott, az élelemser megszerzésére hárított akadályok folyton tűnedeznek. Az angol nép, itthon béke 's jólétben élve, külföldön hatalmát mindenütt elismertette 's tiszteltette látja, 's emellett politikája 's intézvényei jótekonny üdvös befolyást gyakorolnak a' föld minden részén.”

A' kénégyény behelése segedelmével történő sebészi művelethez szükséges készületet a' londoni Illustrirte Zeit. köv. írja le: „közönséges de igen nagy hólyag egy

nyakkal láttatik el, mire nagy nyílású elefántesont szopóka csavartatik. A' hólyagba egy lat közönséges kénégyény öntetik 's azt szájjal egész dagadásig fel kell fúni. Hólyaggyal bedugván ekkor a' szopóka száját, a' hólyagot jól rázzuk meg, úgy hogy a' benne foglalt lég a' gőzzel összevegyüljön. Mihelyt a' beteg kész a' műtétel alá, fogjuk be orrát 's a' szopókát alkalmazzuk ajkai közé, miket körös körül ujjainkkal odanyomunk. Most a' beteg a' hólyag segedelmével ki 's belélelzik 's egy vagy két perc után ajkai zárulási tehetségüket elvesztik. Ez az első vágás pillanata. Két vagy három perc alatt a' kénégyény hatása tűnni kezd; ekkor a' szopókát ismét alkalmazni szükség. 'S ezt mindannyiszor, míg csak kívántatik, ismételjük. Ha az úter a' beteg elgyöngyülésére mutat, akkor egy kevés borral erősítsük őt. A' kénégyény befolyasztásánál természetesen szoros ügyelettel kell arra lenni, hogy semmiféle folyadékot ne lehellen tüdejébe a' beteg, mert különben ha nem is megfúlás, de legjobb esetben heves köhögés lesz következése, melly a' műtételt hosszabbítani 's a' szenvedőnek nagy alkalmatlanságot fogna szerezni. „A' Punch gunyap a' kénégyénynek parlamentben alkalmaztatását ajánlja, úgy hogy bizonyos kellemetlen rendszabályok elfogadhatók vagy pártok evőhússá feldarabolhatók lennének a' nélkül hogy a' tagok fájdalmat szenvednének. Még jobb lenne minden tagot égyényhólyaggal ellátni azon esetre, midőn valamelyike a' sok untató legényeknek (követeknek) a' házban beszédet tart 'stb.

FRANCZIAORSZÁG. Bugeaud marsalnak Algirban megvan a' maga udvara 's következőleg új évi tisztelő látogatása is. A' szerencsekívánók közt volt a' mufti, 's malik és honkiak bírái, az ulemák testülete 's általjávne számos előkelő muzulman a' tartomány legtávolabb részeiből 's a' főhelytartó, ki semmi alkalmat el nem mulaszt, hol ékesszólását kitüntetheti, értekezést tartott arról, mi szükséges mindenekelőtt Algirnak. A' marsal határozott barátja a' karduralomnak, mégis általános jóllét alapjaul a' békét, kereskedést, igazság-kiszolgáltatást 's földművelést emelék ki. Béke's bátortel-fentartás az ő ügye — ugymond a' marsal — 's e' mellett számot tart a' főnökök közremunkálására. A' kereskedés, melly békéből él, szükségkép használandja a' mindenütt visszaállított nyugalom 's minden év újabb lépést, újabb előhaladást látand a' közlekedésben. Mi a' törvény-kiszolgáltatást illeti: magok a' muzulman bírák jelenléte legszólóbb tanúsága, milly gondot fordít 's ótalmat nyújt ő az igazság-kiszolgáltatásnak. A' földművelést illetőleg nem kell neki szólnia, hisz e' részben ismeretek nézetei 'stb.

ELEGYHHR. Hír szerint Mehmed Ali Egyiptus alkirálya szilárdul elhatározta magában Franciaországot saját szemével látni; szándéka tavaszkor Marseilleben kikötni 's onnan Párizsba utazni.

Sik szám.

†* **Arverési hirdetvény.** T. n. Zemlény vármegyében a' Hegyalján E. Bénye városában, néhai P. Józsa György ur tömegéhez tartozó nemesi udvarház, vizimalom, több hold szabad rétek, — pinczék, négy darab kitűnő helyzetű szőlők, f. 1847ik évi martius 1ső napján E. Bényén, a' tarzali nemesi udvarház pedig, mintegy ezer hordóra való pincze, — több hold szántóföld és egy legelő mineműségű szabad nagy szőlő, Tarzalon martius 3án fognak közárverés útján eladatni. — Ezen javak szabad kézből addig is megszerezhetők levén, — azok, kik a' kitett javakat akár egészben, akár részlegesen megvenni kívánnák, — S. A. Ujhelyben Buday András zemlénymegyei főügyésznél teljes czélt érhetnek. 1—3

†* **Schuchani Schuster nemzetséget érdeklő zemlénymegyei S. nagypataki lakos özvegy Kovács Ferencné született Schuster Katalin asszony kezeinél találtató nevezetes régi oklevelekről — a' tulajdonosnő megkeresése folytán — az illető nemzetségi leszármazottaknak — bővebb értesítést adhat a' sárospataki uradalmi ügyvédi hivatal.**

Debreczenben Kóhegyi tánczművész köztetszést vivott ki Vigadó-jávi, többnél többen siettek annak betanulására, N. váradra menvén által, ha ott is oly számos tanítványai lesznek mint itt volt, úgy ő bizonyára, vigadhat. — Z. M

Hirdetvény.

A' magyar nyugpénzi intézet választványa félévi ülését Nyéky Mihály, főméltóságú m. kir. helytartó-tanács tanácsosa és iroda-igazgató úr elnöklete alatt f. évi boldogasszonyhó 3án megtartván, az 1846. év második fele alatt intézkedésbe vett tárgyak eredményét, valamint az intézet alapértékének mostani állását a' tisztelt közönség, főleg pedig az intézeti tagok tudomására hozza következőkben:

A' tőkepénzek, jelesen a' tagok alapértéke 1846. évi december végével . . . . . 238,246 ft. 30 kr. a' tartalék-alapértéke pedig, melly 1846. évi június végével 589,075 ft. 37 1/2 krból állott . . . . . 597,200 „ 29 1/2 „

összesen tehát 835,446 ft. 59 1/2 krra váltó pénzben mennek 's az intézet mostani tagjai száma: 911.

Az érintett két rendbeli tőkének kamatai és az intézet többi jövedelmei, ezen fél-évben 43,525 for. 47 3/4 krra mentek.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

A' kiszabott nyugdíjakra évenként kívántatik:

tagok:	özvegyek:	árvák:	for.	kr.	for.	kr.
9	21	—	400	—	12,000	—
—	10	—	350	—	3,500	—
4	17	—	300	—	6,300	—
2	36	—	250	—	9,500	—
19	55	—	200	—	14,800	—
5	1	1	175	—	1,225	—
8	107	2	150	—	17,550	—
12	2	—	125	—	1,750	—
16	126	2	100	—	14,400	—
4	7	4	75	—	1,125	—
—	—	5	62	30	312	30
1	4	10	50	—	750	—
—	—	4	37	30	150	—
—	—	14	25	—	350	—
összesen	80	386	42	után	83,712	30

azután a' kezelési költségek 2096 20

összesen évi 85,808 for. 50 kr.

következőleg az 1846. év 2ik felére . . . . . 42,904 for. 25 kr.

ide járul továbbá: mult időre nyugdíjak és házassági jutalom fejében . . . . . 333 for. 7 1/4 kr.

pótlólag fizetendő . . . . . 43,237 ft. 32 1/4 „

és így a' félévi terheknek összege . . . . . 43,525 ft. 47 3/4 „

mellyet a' félévi jövedelemmel összevetvén . . . . . 288 ft. 15 3/8 krunyi

1846. évi december végével . . . . . 288 ft. 15 3/8 krunyi

pénztári maradvány tűnik ki. — A' magyar nyugpénz-intézet üléséből. Budán, 1847. évi január 3kán.

Dunavizállás: Budán, januarius 23án 5' 6" 3" az 0 fölött.